Altes capacitats: mites i veritats

S'avorreixen a classe? Són menys sociables? No tenen traça pels esports? És beneficiós avançar-los de curs?

[inicicentrareport]Al voltant del **2%** de la població mundial té **altes capacitats**, és a dir té la peculiaritat de comptar amb un quocient intel·lectual superior a 130 o una capacitat d'aprenentatge molt superior a la del comú dels mortals.

Hi ha la creença estesa que un infant amb alta capacitat és solitari, s'avorreix a classe i no se li dona especialment bé els esports. Però, aquesta percepció social té alguna base? Els experts afirmen que no. **Verónica Marina Guillén Martín**, professora col·laboradora dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació de la **UOC**, explica què són mites i què són veritats:

[GotaVerdaPle] **S'avorreixen a classe.** És una de les creences més esteses, i pot tenir part de veritat. Com explica la professora col·laboradora de la UOC, quan les classes s'organitzen entorn de la repetició d'alguns continguts teòrics i la realització d'exercicis mecànics que no representen un repte, és probable que molts nens i nenes amb altes capacitats no trobin motivació ni interès pel desenvolupament de l'activitat. I això es pot traduir fàcilment en avorriment.

Per això recorda que, des dels centres educatius, s'hauria de permetre que cada infant segueixi el seu propi ritme d'aprenentatge "i s'evitin les tasques repetitives sobre àmbits ja dominats que poden arribar a provocar rebuig en l'alumnat amb altes capacitats".

[GotaVerdaPle] **Els costa socialitzar-se.** Els experts afirmen que la majoria de nens i nenes amb altes capacitats són igual de sociables que els seus companys: igual que els infants que no tenen altes capacitats poden ser tímids o extravertits, entre els d'altes capacitats hi haurà als qui no els costa gens socialitzar i als qui sí, però no és un tret relacionat amb la seva alta capacitat.

No obstant això, els problemes per crear vincles amb els seus companys de classe sí que poden ser un signe d'alarma en la mesura que, "a vegades, si hi ha un desajustament entre el seu nivell intel·lectual i el seu nivell de desenvolupament evolutiu, no troben interessos comuns amb els seus iguals", assenyala Guillén Martín, i afegeix que això pot fer que se sentin incompresos i pot portar a provocar l'aïllament de l'alumne si no es treballa correctament l'àmbit emocional i socioafectiu des del centre educatiu.

[GotaVerdaPle] **Són cracs en tot.** Com recorda la professora col·laboradora de la UOC, altes capacitats és un terme ampli que engloba molts tipus d'excepcionalitat. Inclou des d'alumnat amb una sobredotació intel·lectual general fins als qui tenen un talent simple en una única disciplina. També podem trobar estudiants amb talents complexos, que inclouen diverses àrees, però no totes. Per tant, no és real que tots els nens i nenes amb altes capacitats siguin bons en tot.

[GotaVerdaPle] **No tenen traça per als esports.** És un dels mites que, encara que és fals, s'ha pogut estendre pel fet que, per als qui tenen una alta capacitat centrada en les àrees acadèmiques, altres disciplines, com les esportives, poden no ser tan destacades. I en aquests casos és possible que arribi a produir-se "una dissincronia significativa entre els nivells de desenvolupament intel·lectual i psicomotriu, algunes vegades", assenyala Guillén Martín, també investigadora a Amentúrate, programa de mentories de la Universitat de Cantàbria per a alumnat de secundària amb altes capacitats.

No obstant això, a banda, hi ha alumnat amb altes capacitats que presenta un talent esportiu, "de tal manera que no només és que no sigui negat, sinó que, precisament, destaca de manera

especial en aquest àmbit".

[GotaVerdaPle] **Hi ha més nens que nenes amb altes capacitats.** "És un mite que hi hagi més nens que nenes amb altes capacitats. El que, desgraciadament, sí que és una realitat és que hi ha més nens que nenes identificats", diu la professora col·laboradora de la UOC. Segons explica, encara que, en general, hi ha un important infradiagnòstic de les altes capacitats, aquest és especialment rellevant en el cas de les nenes.

Entre les possibles raons, Guillén Martín assenyala que el sistema educatiu sol començar a detectar les altes capacitats quan hi ha "problemàtiques associades derivades, moltes vegades, del malestar que sent l'alumnat cap al mateix sistema. En el cas de les nenes, aquestes solen tenir una conducta més adaptada i intenten passar desapercebudes i no sobresortir, la qual cosa les allunya encara més de la identificació".

[GotaVerdaPle] **Si es mantenen en el curs que els correspon per edat, tindran rendiments mediocres o fins i tot fracàs escolar**. Segons els experts, no té per què ser així. Triar mantenir un alumne amb altes capacitats al curs que li correspon o realitzar una acceleració no és, per si mateix, ni bo ni perjudicial.

En opinió de Verónica Marina Guillén Martín, són molts els aspectes que cal tenir en compte per prendre aquest tipus de decisions, ja que no només es valoren criteris acadèmics, sinó també aspectes socioafectius que garanteixin el millor ajustament possible del nen o la nena dins del grup de referència. "En realitat, el que és realment important per assegurar l'èxit educatiu és que hi hagi flexibilitat al currículum, que es proposin reptes que mantinguin motivats els infants i que s'ofereixin alternatives d'enriquiment que els permetin continuar aprofundint en els aspectes que desitgin", adverteix.

[GotaVerdaPle] **El cervell d'un infant amb altes capacitats és diferent**. És una de les creences que sí que tenen base: la recerca ha demostrat que el processament i la gestió de la informació és diferent tant quantitativament com qualitativament en el cas de l'alumnat amb altes capacitats. Segons una recerca publicada a la revista *Nature*, el cervell de les persones té un desenvolupament i una configuració morfològica final diferents.

Tot i això, segons la professora de la UOC, "el que és realment important és l'heterogeneïtat que trobem dins d'aquest grup i que els centres educatius siguin capaços d'adaptar-se a les necessitats individuals de cadascun dels seus estudiants".

[GotaVerdaPle] **Poden aprendre a llegir o a realitzar operacions matemàtiques sense ajuda**. Un dels mites més estesos i, en opinió dels experts, dels més perjudicials és el que assegura que els infants amb altes capacitats no tenen necessitats (o que en tenen, però poden cobrir-les de manera autònoma gràcies a la seva alta capacitat).

Si es parteix d'aquesta premissa i no s'ofereix a aquest alumnat les ajudes que necessita, "se li estarà negant l'oportunitat de desenvolupar al màxim les seves capacitats", recorda Verónica Marina Guillén Martín.

I afegeix que, precisament, pel seu alt potencial, aquest alumnat necessita ajudes específiques i reptes que vagin més enllà dels que actualment es presenten a les escoles i que permetin cobrir les seves expectatives i interessos intel·lectuals per evitar que es produeixi un progressiu desinterès que pugui acabar, fins i tot, en abandó escolar.

"Igualment, aquest tipus d'alumnat necessita, moltes vegades, orientacions per gestionar la seva autoregulació, organitzar-se, desenvolupar processos de presa de decisions, aprendre tècniques d'estudi... És comú que en etapes educatives avançades que inclouen continguts més complicats es produeixi un fracàs derivat de la poca capacitat d'esforç i hàbit d'estudi que ha desenvolupat en les etapes anteriors", sosté.

[GotaVerdaPle] **Les seves capacitats són innates i estàtiques.** En això, els qui tenen altes capacitats no són diferents de la resta: tots naixem amb un potencial que es desenvoluparà en major o menor mesura depenent de l'estimulació ambiental que rebem. I en el cas dels nens i les nenes amb altes capacitats ocorre el mateix. "Si no se'ls estimula correctament des de tots els àmbits, estarem negant-los l'oportunitat de desenvolupar al màxim les seves capacitats i no arribaran a tenir un rendiment òptim", afirma la professora de la UOC.

[GotaVerdaPle] **Són infants sobreestimulats per la seva família.** Que necessitin estimulació de l'entorn per desenvolupar les seves capacitats al màxim no significa que una mera estimulació pugui ser suficient per identificar un nen o una nena com un infant amb altes capacitats. Es necessita un potencial genètic per a això.

No obstant això, que hi hagi una bona estimulació familiar i escolar és fonamental per al ple desenvolupament de l'infant. Però igualment, una sobreestimulació o una estimulació excessiva pot ser contraproduent, ja que "pot arribar a generar metes llunyanes a les facultats de l'infant i a exercir una pressió que el desmotivi", recorda Verónica Marina Guillén Martín.

[ficentrareport]